

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

SCB

Yttrande över SCB:s förslag till föreskrifter om skyldighet för företag att lämna statistik avseende It-användning i företag

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

I remissen ingår förslag till Statistiska centralbyråns föreskrifter om skyldighet för företag att lämna uppgifter avseende it-användning i företag.

I föreskrifterna anges att de innehåller kompletterande bestämmelser till Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1507 av den 20 juli 2023 om fastställande av de tekniska specifikationerna för datakrav för ämnet "IKT-användning och e-handel" för referensåret 2024, enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2152. Uppgifterna som ska lämnas avser företagens användning av it och ska på begäran lämnas en gång per år till SCB, den 23 februari eller vid en senare tidpunkt SCB beslutar om. Uppgifterna ska lämnas av företag som valts ut med statistiska metoder. De uppgifter som ska lämnas framgår av Bilaga till föreskrifterna. För bestämmelser i övrigt hänvisas till föreskriftsförslag (se sida 7 i remiss).

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I konsekvensutredningen anges att den nu gällande föreskriften för undersökningen It-användning i företag, SCB-FS2022:30, behöver uppdateras eftersom blanketten har en ny utformning och sista svarsdatum ändrats. I och med att en ny genomförandeförordning utfärdas inför varje ny undersökningsomgång har antalet frågor i blanketten samt kompositionen av frågorna förändrats. En del frågor från 2023 års undersökning har tagits bort och frågor från tidigare undersökningar har lagts till. Blanketten innehåller inga frågor som inte funnits med tidigare. Vidare anges föreskriften behöva uppdateras eftersom undersökningen åter skickas till företag med 0–9 anställda (s.k. mikroföretag). Dessa företag har inkluderats i tidigare undersökningar men exkluderades från 2023 års undersökning som en konsekvens av implementeringen av nya statistiska enheter. Att åter inkludera mikroföretag anger förslagsställaren vara motiverat utifrån användarnas behov. Mikroföretag utgör majoriteten av näringslivet och är ofta pionjärer när det gäller ny teknik. Att följa start-ups anges vara en viktig del i analysen av näringslivets produktivitet, i allmänhet och i IKT-sektorn i synnerhet. För att minimera uppgiftslämnarbyrån inkluderas endast obligatoriska

variabler samt de frivilliga variabler som är mest policyrelevanta nationellt (se bilaga 2). Enligt gällande grants-avtal (det vill säga avtal kopplat till ett bidrag som SCB sökt från EU-kommissionen) har SCB en skyldighet att inkludera minst 50 procent av de frivilliga variablerna. På grund av detta förs samtal mellan SCB, Finansdepartementet och myndigheter som har ett stort intresse av statistiken för att säkerställa att beslutsfattarnas och användarnas behov återspeglas av frågeformuläret.

Undersökningen för företag med 0–9 anställda (bilaga 1) kommer att innehålla 33 obligatoriska frågor, och tre bakgrundsvariabler hämtas från register. Under 2022 (den senaste undersökningen då dessa företag inkluderades) ställdes 27 frågor och 3 bakgrundsvariabler hämtades från register. Undersökningen för företag med 10 eller fler anställda kommer att innehålla 86 obligatoriska frågor, och tre bakgrundsvariabler hämtas från register. Under 2023 ställdes 90 frågor och 3 bakgrundsvariabler hämtades från register. I digitaliseringsstrategin har regeringen angett inriktningen för digitaliseringspolitiken. Det övergripande målet är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Undersökningen anges ligga i linje med digitaliseringsstrategin eftersom den belyser tillgången till och användningen av informations- och kommunikationsteknik (IKT) i svenska företag. Detta mäts som användning av olika typer av it-system och it-relaterade tekniker, vilket redovisas som andel av alla företag som har tillgång till eller använder den aktuella tekniken. Även europeiska beslutsfattare anges gagnas av undersökningen. Inom ramen för kommissionens Path to the Digital Decade ligger fokus i Europa på arbetet med EU:s digitala ambitioner för 2030. I praktiken kommer mål och prognoser inom ramen för förslaget att följas upp genom att samla in nyckelindikatorer inom digitaliseringsområdet från den aktuella undersökningen.

I takt med att tekniken förändras snabbt anges det vara till fördel för beslutsfattare att undersökningen genomförs årligen. För att mäta endast det som är relevant anpassas frågeformuläret inför varje undersökningsomgång enligt beslutsfattarnas behov, vilket anges medföra att frågorna som ställs är policyrelevanta. För att ta fram relevant statistik av god kvalitet som speglar företagets tillgång och användning av it anges uppgiftsskyldighet vara avgörande. SCB bedömer att uppgiftsskyldigheten bör behållas för att bibehålla resultat av tillräcklig kvalitet. Således avser SCB tillämpa uppgiftsskyldighet i undersökningen. Det anges också att samråd med Näringslivets Regelnämnd (NNR) görs årligen av SCB för samtliga företagsundersökningar myndigheten har.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår av beskrivningen vilka överväganden som ligger bakom att undersökningen genomförs och vad som ligger bakom de förändringar som genomförs i denna. Beskrivningen är utförlig och tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Det anges i konsekvensutredningen att det hittills inte finns några alternativa uppgiftskällor som uppfyller undersökningens syften. Undersökningens frågor anges till stor del vara kvalitativa och behöva besvaras av uppgiftslämnare som är väl informerade om företagets it-användning. Eftersom en ny genomförandeförordning fastställs årligen blir effekten att undersökningen kommer att genomföras utan svarsplikt i det fall regleringen inte kommer till stånd. Utebliven reglering och därmed utebliven uppgiftsskyldighet innebära markant försämrad kvalitet i statistiken på grund av att det riskerar att resultera i större

objektsbortfall. Skattningarna av målstorheterna riskerar att bli snedvridna. Effekten av detta är att det blir svårare att göra relevanta tolkningar av statistiken, och att den därmed blir mindre användbar som beslutsunderlag. SCB bedömer att alternativa lösningar och effekter ifall reglering inte kommer till stånd skulle resultera i allt för stora kvalitetsbrister i statistiken.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns ett resonemang om alternativa lösningar för att uppnå förslagets syfte. Det framgår vilka nackdelar som förslagsställaren ser med de alternativ som inte förordas. Regelrådet ifrågasätter i och för sig inte att dessa bedömningar kan vara riktiga och det är tydligt vilken bedömning som görs och varför utifrån förslagsställarens perspektiv och med beaktande av beslutsfattarens intressen. En beskrivning av alternativa lösningar hade emellertid med fördel också kunnat innehålla beskrivningar av om de alternativ som väljs bort hade kunnat medföra för- eller nackdelar för någon annan, exempelvis för uppgiftslämnande företag. Sådan information hade kunnat medföra att beskrivningen blivit mer heltäckande och informativ, vilket hade kunnat vara värdefullt. Samtidigt är detta inte obligatoriskt och även befintlig beskrivning kan anses tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I konsekvensutredningen anges att undersökningen lyder under Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1507 av den 20 juli 2023 om fastställande av de tekniska specifikationerna för datakrav för ämnet "IKT-användning och e-handel" för referensåret 2024, enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2152. Resultaten från undersökningen tas fram med hjälp av indikatorer som fastställts i handlingsplanen för EU:s gemensamma it-politik.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att undersökningen åtminstone delvis har sitt ursprung i EU-rätten och på vilket sätt. Beskrivningen är tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Det anges i konsekvensutredningen att föreskriften i fråga träder i laga kraft den 10 januari. Förslagsställaren beräknar att insamlingen påbörjas den 1 februari med ett utskick av ordinarie missiv och inloggningsuppgifter till ett elektroniskt frågeformulär. Sista svarsdatum beräknas vara den 23 februari. Insamlingsperioden överensstämmer med Eurostats rekommendationer. Eurostat önskar att insamlingen ska utföras under första kvartalet 2024.

Ingen bedömning av behov av speciella informationsinsatser i samband med införandet redovisas.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av vilka överväganden som ligger bakom val av tidpunkt för ikraftträdande, som är tillräcklig. Däremot är det en brist att det inte finns någon bedömning om behovet av informationsinsatser. Om bedömningen skulle vara att sådana inte behövs, hade detta kunnat anges.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande godtagbar.

Regelrådet finner redovisningen av behov av speciella informationsinsatser bristfällig.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I konsekvensutredningen anges att målpopulationen fastställs i Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2022/1344 av den 1 augusti 2022 och urvalet stratifieras efter bransch och storleksklass. Eurostats metodologiska rekommendationer fastställer kvalitetskraven på undersökningens målobjekt. Detta ställer i sin tur krav på antal undersökta företag inom varje stratum, och således på det totala antalet företag i urvalet.

När det gäller bransch anges att populationen utgörs av företag med verksamhet inom följande näringsgrenar (enligt SNI 2007): tillverkningsindustri (SNI 10-33), energi och återvinning (SNI 35-39) och byggindustri (SNI 41-43). Vidare ingår handel; serviceverkstäder för motorfordon (SNI 45-47), transport- och magasineringsföretag (SNI 49-53), hotell och restauranger (SNI 55-56) samt informations- och kommunikationsföretag (SNI 58-63). Det ingår också fastighetsbolag och förvaltare (SNI 68), andra tjänsteföretag (SNI 69-75, 77-82 samt 95.1) och IKT-sektorn (SNI 26.1-26.4, 26.8, 46.5, 58.2, 61-62, 63.1, 95.1).

När det gäller storlek anges att för referensår 2024 skickas undersökningen åter ut till mikroföretag med 0–9 anställda. Dessa företag har ingått i undersökningen tidigare år men exkluderades från 2023 års undersökning som ett resultat av införandet av nya statistiska enheter i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2152. Från en urvalsram totalundersöks alla företag med minst 200 anställda. Bland företag med 0–199 anställda dras ett slumpmässigt urval. Mängden totalundersökta företag samt urvalsundersökta företag med 10–199 anställda förväntas uppgå till 5 100 företag. Mängden mikroföretag förväntas uppgå till 3 100 och totalt förväntas ca 8 200 företag ingå i undersökningen. Genom SCB:s samordnade system för urvalsdragning (SAMU) samordnas undersökningen positivt med Innovation i företagssektorn och Forskning och utveckling i företagssektorn för att öka statistikens sam användning.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av berörda företag utifrån antal, bransch och storlek. Beskrivningen är tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Det anges i konsekvensutredningen att förslaget främst kommer få ekonomiska konsekvenser, de miljömässiga och sociala konsekvenserna anses små. Kostnaderna för att besvara frågeformuläret anges främst bestå av löner och arvoden. Timkostnaden beräknas vara 965 kr. I beräkningen av timkostnaden ingår lön, sociala avgifter, lokaler osv. Uppgiften är hämtad från SCB:s årsredovisning för 2022. Tidsåtgången för företagen anges bero på antalet anställda eftersom mikroföretag besvarar en kortare version av blanketten än företag med 10 eller fler anställda. Beräkningen av uppgiftslämnarkostnaden delas därför upp mellan dessa typer av företag.

För företag med 10 eller fler anställda anges följande gälla. Vid undersökningen avseende 2023 uppskattades den genomsnittliga tidsåtgången för uppgiftslämnaren till 29 minuter baserat på antal frågor som ingick (90 frågor). SCB bedömer nu att svarstiden kommer förbli densamma som under 2023 eller minska något på grund av ett färre antal frågor (86 frågor).

Beräkningen av uppgiftslämnarkostnaden baseras på ett scenario där svarstiden förblir densamma. I urvalet för 2024 års undersökning beräknas ca 5 100 företag med 10 eller fler anställda att ingå, vilket ger en total tidsåtgång på $5\,100 \times 29/60 = 2\,465$ timmar. Detta anges ge en beräknad uppgiftslämnarkostnad på: $2\,465 \text{ h} \times 965 \text{ kr/h} = 2\,378\,725 \text{ kr}$.

När det gäller företag med 0–9 anställda anges följande. Vid undersökningen avseende 2022 (den senaste undersökningen då mikroföretag inkluderades) uppskattades den genomsnittliga tidsåtgången för uppgiftslämnarna till 13 minuter baserat på antal frågor som ingick (27 frågor). SCB bedömer att svarstiden kommer förbli densamma som under 2022 eller öka något på grund av ett större antal frågor (33 frågor).

Beräkningen av uppgiftslämnarkostnaden baseras på antagandet att svarstiden förblir densamma. I urvalet för 2024 års undersökning beräknas ca 3 100 företag med 0-9 anställda att ingå, vilket ger en total tidsåtgång på $3\,100 \times 13/60 = 672$ timmar. Detta ger en beräknad uppgiftslämnarkostnad på: $672 \text{ h} \times 965 \text{ kr/h} = 648\,480 \text{ kr}$. Det anges att SCB gör bedömningen att företagets totala uppgiftslämnarbörda och uppgiftslämnarkostnad kommer att minska 2024 jämfört med 2023. Uppgiftslämnarbördan kommer öka bland företag med 0-9 anställda då de åter undersöks, vilket återför en del av bördan till denna del av näringslivet. Uppgiftslämnarbördan för företag med 10 och fler anställda förväntas minska då färre företag med 10 eller fler anställda undersöks.

Förslagsställaren gör en samlad bedömning under rubriken "Påverkan på andra kostnader, verksamhet, konkurrensförhållanden och i andra avseenden". I detta avsnitt anges ingen information explicit om påverkan på verksamhet.

Regelrådet gör följande bedömning. De beräkningar som redovisas är i sig tydliga. Det framgår i viss mån hur förslagsställaren har resonerat när det gäller tidsåtgången, genom att det är tydligt att antalet frågor är en av förutsättningarna. Det är emellertid inte tydligt om den bedömda tidsåtgången inbegriper enbart att fylla i svar på frågorna utan även i förekommande fall att inhämta uppgifter för att kunna svara. Regelrådet noterar vidare det förhållandevis exakta värdet för tidsåtgången i båda fallen: 29 respektive 13 minuter. Det skulle eventuellt finnas om inte annat ett pedagogiskt värde med att ange jämnare tal när det i vilket fall som helst, såvitt Regelrådet kan förstå, handlar om uppskattningar. Ett alternativ hade alltså varit att snarare skriva 30 minuter och 15 minuter, och därigenom ta hänsyn till en möjlig osäkerhet som skulle kunna omfatta någon minut. Motsvarande synpunkt kan gälla även för de angivna beloppen med i förekommande fall sju respektive fem värdesiffrors noggrannhet. Det sättet att redovisa resultatet av en beräkning kan ge intryck av en exakthet som, i alla fall såvitt Regelrådet kan förstå, möjligen inte är fullt ut motiverad om man beaktar osäkerheter. Dessa synpunkter till trots konstaterar Regelrådet att det likväl är möjligt att följa den underliggande logiken bakom förslagsställarens analys och hur det redovisade resultatet har tagits fram. Detta är i sig värdefullt. Redovisningen av tidsåtgång och kostnader kan anses tillräcklig även om det hade varit önskvärt med vissa förtydliganden som nämnts ovan.

När det gäller påverkan på verksamhet, finner Regelrådet att denna aspekt inte har blivit belyst. Om det hade varit uppenbart att sådan påverkan inte kan bli aktuell, hade detta inte behövt vara något väsentligt problem. Såvitt Regelrådet kan förstå är det förmodligen föga troligt att enkäten skulle medföra att något företag skulle behöva lägga ner eller byta inriktning på verksamheten. Det kan emellertid finnas annan påverkan som, även om den är mindre, inte helt saknar betydelse. För det första är det möjligt, om det skulle vara så att den uppskattade tidsåtgången inte inbegriper mer än att fylla i svar på frågor, att den tid som någon i företaget måste lägga ner har underskattats. För det andra är det möjligt att den eller

någon av de som ska svara på frågorna eller ge underlag till svar, i synnerhet i de minsta företagen, är nära produktionen eller till och med deltar i produktionen. Ju närmare sådana samband som finns, desto troligare att det kan bli vissa störningar i verksamheten. Av dessa skäl hade det varit motiverat med en utvecklad beskrivning av möjlig verksamhetspåverkan.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på tidsåtgång och kostnader godtagbar.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på verksamhet bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Det anges att SCB gör bedömningen att förslaget inte har någon påverkan på företagens konkurrensförhållanden. Den genomsnittliga tidsåtgången för att svara på frågeformuläret antas vara i stort oförändrad.

Regelrådet gör följande bedömning. Det kan vara så att detta resonemang är förenklat, beroende på hur realistisk bedömningen av tidsåtgång är och vad som räknats in i denna. Regelrådet uppfattar likväl att det framgår tydligt vilken bedömning som har gjorts och varför och även om större tydlighet i resonemang kunde ha haft ett värde även här kan beskrivningen anses tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Det anges att påverkan på företagen i andra avseenden kommer möjligen att röra tidsåtgång och SCB bedömer att det är mindre troligt att regleringen kommer att ha någon påverkan i andra avseenden.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning som kan anses tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Det finns inget särskilt avsnitt i konsekvensutredningen om särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning. Som refererats ovan ingår mikroföretag i undersökningen under 2024. I konsekvensutredningens bakgrundsavsnitt har förslagsställaren angett vilka skäl som anses tala för att dessa företag ska ingå. I redovisningen av kostnadspåverkan anges att mikroföretagen svarar på en kortare version av enkäten än företag med 10 eller fler anställda.

Regelrådet gör följande bedömning. Redovisningen hade kunnat vara tydligare, men det går ändå att utläsa att vissa hänsyn till de minsta berörda företagens kostnader har tagits genom en kortare enkät riktad till dessa. Samtidigt noterar Regelrådet att även företag med något drygt tiotal anställda kan uppfattas som små, med sämre förutsättningar att hantera uppgiftslämnande. Mot bakgrund av att den grupp företag som kan anses vara små är större än enbart mikroföretagen anser Regelrådet att det hade behövts ett mer utvecklat resonemang om hänsyn till små företag.

Regelrådet finner redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning bristfällig.

Samman tagen bedömning

Förslaget handlar om uppgiftslämnande om it-användning i företag. Vissa ändringar har gjorts i antal frågor och berörda frågor jämfört med närmast föregående år. Bland annat ingår åter mikroföretag med 0-9 anställda i undersökningen.

Regelrådet finner att redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget, alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd håller tillräcklig kvalitet. Detsamma gäller för redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten och särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande. Beskrivningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch är utförlig och tydlig. När det gäller beskrivningen av påverkan på företagets tidsåtgång, kostnader, konkurrensförhållanden och påverkan i andra avseenden är denna tillräcklig även om förtydliganden i förekommande fall hade haft ett inte oväsentligt värde. Redovisningen av behov av speciella informationsinsatser, påverkan på företagets verksamhet och särskild hänsyn till små företag är inte tillräckligt tydlig. Denna brist har viss betydelse men inte tillräcklig för att bli styrande för helhetsbedömningen av konsekvensutredningen.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 21 november 2023.

I beslutet deltog: Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av: Per Högström.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Per Högström
Föredragande